

Október 07. Olvasós Boldogasszony

Olvasós Boldogasszony, újabb finomkodó szóhasználatlalt Rózsafűzér Királynéja ünnepét rendszeren október második vasárnapján szokták megülni. Mária-ünnep. A tortosai egyházmegyében Spanyolországban már 1547 ápr. 3. vasárnapján verses officiummal ünnepelték saját misével és szekvenciával. A római katolikus egyház az egész októbert a rózsafűzér hónapjának tartja.

Népünk olvasókultusza, az olvasó-ájtatosság a dominikánusok buzgólkodására a XV. század folyamán nyerte el mai formáját. Köln városában alakult a legelső társulat (1475). Eddigi ismereteink szerint Kolozsvárott született (1496) az első hazai olvasótársulat, amelynek a dominikánus (később ferencrendi) templom mellé kápolnája (capella Rosarii) is épült,

szárnyasoltárral. A kultusz országszerte gyorsan terjedt. Czottmann Bertalan kassai patikus fogadalmi képén (1516) a donátorok kezében már olvasót látunk.

Az olvasóimádság magyarul legelőször az apácák számára írt Czech- és Gömör-kódexben tűnik föl. Az utóbbiban az örvendetes olvasónak még fehér rózsakoszorú, a fájdalmasnak veres rózsakoszorú, a dicsőségesnek pedig aranyszínű rózsakoszorú a neve.

Az olvasókultusz különösen akkor vált egyetemessé, amikor a dominikánus V. Szent Pius pápa felszólítására a katolikus Európa az olvasót imádkozva könyörgött a kereszténységnek a muzulmán török veszedelem ellen való helytállásáért. A lepantói tengeri győzelmet ennek tulajdonították (1571. október 7. – az V. Pius pápa által összetoborzott nemzetközi hajóhad megsemmisítette a támadók tengeri haderejét). Innen az ünnepnek és templomtitulusnak ritkább Győzedelmes Boldogasszony (S. Maria de Victoria) neve. Az ünnepet hivatalosan XI. Kelemen pápa rendelte el, miután 1716 Haviboldogasszony napján Savoyai Jenő Pétervárad mellett döntő győzelmet aratott a törökökön. Ez egyúttal hazánk teljes felszabadulását is jelentette. Az ünnepnek így jelentékeny magyar vonatkozása is van. A legjellegzetesebb ábrázolások közé tartozik Kisoroszi főoltárának a lepantói csatát (1571) megörökítő képe: a keresztény gályák legyőzik a török hajókat és ezzel végleg megdöntik a porta tengeri hatalmát, előkészítvén az iszlám európai uralmának hanyatlását is. A kisoroszi képet, illetőleg dedikációt hazánk felszabadulásának friss emlékezte ihlette.

Október az egyházi év liturgiájában az olvasó és szintén a török időkben született lorettói litánia kiemelt hónapja. Templomainkban a hívek élénk részvételével az esti órákban végzik.

Olvasós Boldogasszony napját, amely egyúttal olvasóstársulataink fő ünnepe is, különösen azokon a helyeken tartják számon, ahol ez egyúttal a templom titulusa is.

Az olvasókultusznak a licenciátus jámborság orális, azaz élőszavas gyakorlatában, az írástudatlan hívek hitéletében volt szinte páratlan jelentősége. Nem véletlen tehát, hogy Olvasós Boldogasszony oltalma alatt elsősorban olyan templomaink állnak, amelyek hosszú időn át leányegyházak (filia) voltak, részben még most is azok. Ezekben élt, illetőleg él az önálló licenciátus hagyomány legtovább, nyomokban még napjainkban is.

Az Olvasós Boldogasszony tiszteletére már a XV. században alapítottak jámbor társulatokat

Európában, így a magyar nyelvterületeken is. A társulatok ellátták magukat a különféle szakrális tárgyakkal: a hordozható és öltöztethető Olvasós Máriákkal, a nagy társulati olvasóval, a templomi lobogókkal, az egyes titkok „céduláival” s természetesen a megfelelő irodalommal, ponyvanyomtatványokkal is.

Olvasós Boldogasszony tiszteletére számos templomunkban emelt a helybeli társulat külön oltárt is, ahol sokszor a titokváltás, vagyis az Üdvözlégybe foglalt hittitoknak a következő hétre, hónapra a tagok imádságául, elmélkedéséül való kijelölése történik.

Mint láttuk, az olvasókultusz ihlette néhány Szent Domonkos tiszteletére szentelt templomunk titulását is.

Irodalom:

[B´lint S´ndor ÜNNEPI KALEND´RIUM II. Szent Istv´n T´rsulat, Budapest, 1977. 367-369.](#)

<http://lexikon.katolikus.hu/R/R%C3%B3zsa%C3%BCz%C3%A9r%20Kir%C3%A1ly%C5%91je.html>

[Cs´ky K´rol: Olvas´s Boldogasszony-R´zsa´r Kir´lyn´j´nek Eml´knapja](#)

[K´nya S´ndor: Harmatozzatok, egek! N´pünk vall´sos ´nekei ´szak-B´ns´gban, Zenta, 2004. 245.](#)

Írta: Benedek Csaba-Kürtössy Péter

2012. október 07. vasárnap, 07:21 - Módosítás: 2020. április 06. hétfő, 12:59

145

RÓZSAFÜZÉR KIRÁLYNŐJE

1. Ró - zsa - fü - zér Ki - rály - nő - je, légy kö - szönt - ve ál - ta - lunk,
Ki - hez ol - tár zsá - mó - lyá - nál ál - do - zat - tal hó - do - lunk!

Menny - ből ho - zott szent hi - tün - kőn tisz - te - le - ted a zo - mánc,

Ol - va - sód, mely szí - ved - hez fűz, i - mük - ből font ró - zsa - láncc.

2. A legszentebb rózsafüzér minden szemén egyaránt
Ott bimbózik illatozva édes neved, Szűzanyánk.
Vég bennünket szív öledbe, hol Jézusod nyugodott,
Zárd szívünket szent szívedbe, mely csak értünk ver s dobog.

3. Valságunknak nagy emléke a szentmiséldozat,
Szent olvasód minden tükra hitünkbel egy ápasat.
Gyémánt s gyöngy a Hízekagynak minden egyes szava,
Egy gyöngysora koronádnak, száz virágunk, szent anya.

4. Rózsafüzér Királynője, szent, szent, zengd te is velünk,
Szent az eghen, szent a földön nagy hatalmú Istenünk.
Teged, Szent Szűz, az angyallal áldunk későn és korán,
Jöjj el hozzánk, végy az egbe életünk esthajnalán.

Csúla, kéziratost kántorkönyv